

ПЕРЕВАГИ ЕКОЛОГІЧНОЇ СЕРТИФІКАЦІЇ ГОТЕЛІВ В УКРАЇНІ

Туризм охоплює широкий спектр видів економічної діяльності, вважається найпотужнішою індустрією світу, яка за обсягом прибутків випередила такі галузі, як автомобілебудування і хімічна промисловість. Невід'ємною складовою індустрії туризму є готельне господарство. Стрімке зростання кількості готелів та загострення проблем, пов'язаних з розвитком індустрії гостинності змушують говорити про необхідність змін та пошуку нових векторів їх розвитку. У зв'язку з прийнятим у 2011 році Законом України «Про основні засади (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2020 року», який визначає політичний курс України на екологізацію усіх сфер економіки, таким інноваційним напрямом розвитку може стати створення екологічних готелів.

Питання функціонування, класифікації, умов сертифікації екологічних готелів розкриваються в основному у публікаціях закордонних науковців та організацій. Особливої уваги заслуговує видання Алекса Конті «Еко-готелі світу», у якому висвітлюється їх діяльність на різних континентах з відповідною аргументацією їх економічних та екологічних переваг. Серед вітчизняних науковців проблемі сертифікації та функціонування еко-готелів присвячені праці О.Пньовської та В.Радченко.

Обмеженість публікацій за даною тематикою, особливо українських науковців, актуалізує необхідність подальших досліджень, адже й досі в міжнародній практиці відсутній однозначний перелік критеріїв, яким повинні відповідати екологічні готелі, існують суттєві розбіжності у їх сертифікації різними організаціями. Актуальним є дослідження процедури екологічної сертифікації та переваг її впровадження у вітчизняній практиці готельного господарства.

Незважаючи на те, що сертифікація готельних послуг (послуг з розміщення) в Україні є добровільною процедурою (з 05.09.2012 р.), велика кількість підприємств зацікавлені в проведенні екологічної сертифікації з метою отримання статусу «екологічний готель».

Екологічний готель (еко-готель) – це екологічно-сертифіковане житло, метою якого є поліпшення стану навколишнього середовища шляхом зведення до мінімуму власного негативного впливу на довкілля. Еко-готель як інноваційна концепція гостинності має ряд особливостей, зокрема: залежність від природного середовища; екологічна стійкість; внесок у збереження навколишнього середовища; забезпечення екологічної підтримки кадрів; врахування місцевої культури; забезпечення економічної віддачі для місцевої громади. Крім того, екологічні готелі повинні дотримуватися суворих «зелених» принципів для того, щоб їх відвідувачі були впевнені у тому, що вони перебували в безпечному, нетоксичному і енергозберігаючому житлі.

Обов'язковою умовою для присвоєння готелю статусу «екологічний» є сертифікація незалежною третьою стороною або державою, на території якої він знаходиться.

Екологічна сертифікація – це система еко-маркування для туристичних закладів, основною метою якої є сприяння зменшення тиску на природне середовище від експлуатації туристичних об'єктів шляхом відзначення, популяризації та стимулювання розвитку корисних ініціатив і екологічних методів управління туристичною індустрією.

Існуючі екологічні сертифікації класифікують за такими ознаками, як:

1. Територія охоплення: міжнародні (ISO 14001, EMAS); національні («ANAB» у ЄС); регіональні («Blue Angel» в Німеччині).
2. Об'єкт сертифікації: сертифікація товарів («ANAB» у ЄС); сертифікація послуг («Green Globe», «Blue Flag»); змішані (товарів і послуг) (ISO 14001).

Україна поступово крокує на шляху адаптації системи технічного регулювання до вимог ЄС, де державні обов'язкові вимоги поєднуються з добровільними сертифікаційними системами, що відповідають єдиними уніфікованим вимогам міжнародних та європейських стандартів. Система екологічної сертифікації в Україні почала розвиватися набагато пізніше ніж в країнах ЄС, США, Канади Японії, але вже має певні досягнення. Україна стала першою країною пострадянського простору, яка почала розвивати систему екологічної сертифікації та маркування, керуючись міжнародними стандартами серії ISO 14000, та увійшла до складу Global Ecolabelling Network – міжнародної організації, що об'єднує 27 сертифікаційних систем 60 країн світу та гармонізувала 43 екологічні стандарти на товари та послуги.

В Україні питання застосування екологічних маркувань та декларацій регулюється на державному рівні Технічним регламентом з екологічного маркування, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 18 травня 2011 року № 529. На вимогу даного нормативно-правового акту жодний суб'єкт господарювання не має право застосовувати щодо товарів чи послуг екологічне маркування або

декларації екологічного змісту: «екологічно чистий», «екологічний», «екологічно безпечний», «дружній до природи» і т. д. без підтвердження екологічних переваг шляхом сертифікації.

В останні роки відбулися серйозні зрушення в сфері екологічної сертифікації підприємств готельного господарства України. На готельний ринок вийшла міжнародна програма екологічної сертифікації готелів та курортів Green Key («Зелений Ключ»), яка є одним із 5 проектів міжнародної недержавної незалежної організації Foundation for Environmental Education (Міжнародної Організації з екологічної освіти), головний офіс якої розміщений в Данії, м. Копенгаген. За словами Еріка ван Дейка, міжнародного координатора програми Green Key («Зелений ключ»), оцінювання екологічної діяльності готелю базується на 12 основних критеріях, розроблених міжнародним комітетом, та включає екологічний менеджмент на підприємстві, моніторинг споживання води та енергії, поводження з відходами, підвищення екологічної обізнаності серед персоналу та гостей, співпрацю із місцевою спільнотою, в якій працює готель. Також до міжнародної системи оцінювання національним представником в кожній країні додаються національні критерії, які враховують місцеві особливості, але не суперечать міжнародним стандартам. Однією з переваг еко-сертифікації «Зелений Ключ» є її непричетність до професійних або ділових структур, яка гарантує готелю неупереджену та незалежну оцінку третьою стороною. Підтвердженням цього є те, що до 2011 року сертифікацію «Зелений Ключ» отримало 1650 готелів, курортів, кемпінгів у 20 країнах світу. В Україні діяльність «Зеленого Ключа» представлена громадською організацією «Екологічна ініціатива». Першим в Україні еко-сертифікованим готелем є Radisson Blu у Києві.

Крім того, вітчизняними фахівцями Міжнародної благодійної організації Інформаційний центр «Зелене досьє» було розроблено систему екологічного менеджменту та сертифікації для українського туристичного бізнесу (сертифікат трьох ступенів «The Host Respects Nature»).

В Україні акредитованим органом сертифікації продукції на відповідність екологічним критеріям згідно з ISO 14024 (ДСТУ ISO 14024) «Екологічні маркування та декларації. Екологічне маркування I типу» є Всеукраїнська громадська організація «Жива планета».

У висновку слід зазначити, що основними позитивними умовами, що сприяють розвитку еко-готелів в Україні, є: наявність рекреаційних ресурсів та територій, придатних для розташування еко-готелів; становлення та розвиток виробництва екологічно сертифікованої будівельної продукції; наявність значної кількості навчальних закладів з підготовки фахівців у сфері гостинності; наявність наукових, науково-дослідних центрів, що спеціалізуються на розробці енерго-, водозберігаючих технологій, підготовці фахівців відповідної спеціалізації; становлення виробництва екологічно чистих продуктів харчування; наявність широкого спектра додаткових послуг; послаблення податкового тиску у сфері гостинності. Негативними тенденціями, що уповільнюють практику ведення еко-готельного господарства, є: відсутність розвиненої інфраструктури у територіях, придатних для розташування еко-готелів; «негативний імідж», сформований у результаті аварії на Чорнобильській АЕС; відсутність вимог до державної екологічної сертифікації готелів; висока вартість екологічно чистої продукції; неналежний державний екологічний контроль у сфері виробництва будівельних матеріалів; недостатня практика ведення еко-готельного господарства, відсутність достатньої поінформованості у населення про функціонування еко-готелів.

Враховуючи значний перелік переваг екологічної сертифікації, можливість вирішення негативних тенденцій, що підтверджується значним світовим попитом на екологічні продукти та послуги, еко-сертифікація є перспективним інструментом підвищення туристичної привабливості. Екологічний сертифікат, отриманий закладом, підкреслить повагу до гостя та підтвердить інвестиційну привабливість і соціальну відповідальність бізнесу.